

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 752/2013-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. marca 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho (sudca spravodajca) v konaní o sťažnosti M. B., zastúpeného advokátkou Mgr. Jitkou Mikušovou, Ulica H. Meličkovej 19, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 4/1992, za účasti Okresného súdu Bratislava II, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. B. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 4/1992 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava II p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 4/1992 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. M. B. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 20 000 € (slovom dvadsaťtisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Bratislava II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava II je povinný uhradiť M. B. trovy konania v sume 275,94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri centov) na účet jeho právnej zástupkyne Mgr. Jitky Mikušovej, Ulica H. Meličkovej 19, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 752/2014 z 12. decembra 2013 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť M. B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 4/1992 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že 24. januára 1992 bola okresnému súdu doručená žaloba v tom čase ešte maloletého sťažovateľa, zastúpeného jeho matkou ako účastníčkou konania, o „*určenie otcovstva a o úhradu osobných potrieb*“ proti žalovanému C. G..., Taliansko.

Sťažovateľ uviedol, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo konanie v tejto právnej veci ani po „*viac ako 20 rokoch*“ od jeho začatia právoplatne skončené.

Sťažovateľ v nadväznosti na to navrhuje, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a zároveň navrhuje prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Napokon sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 100 000 € a tiež priznania úhrady trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. Spr. 2003/2014 (doručeným ústavnému súdu 24. februára 2014), v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Dĺžka predmetného konania je ovplyvnená náročnosťou dokazovania, keďže sa jedná o spor s medzinárodným prvkom.

Z obsahu chronológie vykonaných úkonov, ktorú Vám zasielam v prílohe, poukazujem na niektoré závažné skutočnosti ovplyvňujúce celé konanie:

- *súd vo veci nariadil štyrikrát dožiadanie do Talianska,*
- *súd 14-krát musel nariadiť preklad listín*
- *a dvakrát bolo nariadené znalecké dokazovanie.*

Všetky tieto nevyhnutné úkony si vyžadujú čas a predlžujú celé konanie.

Vo veci bol dňa 15. 02. 2005 vyhlásený prvýkrát rozsudok a na základe odvolania bol rozsudok Krajským súdom v Bratislave zrušený a spis vrátený na ďalšie konanie dňa 19. 09. 2008.

Tunajší súd druhýkrát vyhlásil rozsudok dňa 02. 09. 2009, opäť na základe odvolania odporcu bol rozsudok zrušený a spis vrátený dňa 28. 09. 2010.

Dňa 30. 10. 2013 bol vo veci opätovne vyhlásený rozsudok. Odvolanie voči rozsudku podal navrhovateľ.

Mám za to, že tunajší súd vo veci konal riadne a dĺžku konania, pokiaľ sa jedná o vybavovanie dožiadaní, resp. prekladov listín súd nemohol ovplyvniť.“

Súčasťou vyjadrenia okresného súdu bol aj prehľad v priebehu napadnutého konania dosiaľ vykonaných procesných úkonov, z ktorých ústavný súd poukazuje na nasledujúce:

„24. 01. 1992 - súdu doručená žaloba o určenie otcovstva
27. 01. 1992 - pokyn na ustanovenie opatrovníka pre maloletého
28. 02. 1992 - stanovený T (termín, pozn.) pojednávania na deň 25. 03. 1992
25. 03. 1992 - prejednanie veci, výsluch matky maloletého, odročené na ďalší
T 22. 04. 1992
22. 04. 1992 - neúčast' predvolaných svedkov, odročené na T 13. 05. 1992
13. 05. 1992 - výsluch svedkýň, odročené na neurčito za účelom vykonania
dožiadania na súde v Taliansku
14. 05. 1992 - výzva na pôrodnicku kliniku v BA (Bratislava, pozn.) na predloženie
správy
13. 05. 1992 - žiadosť o vykonanie dôkazu (doručenie návrhu, predvolania
na pojednávanie 16. 12. 1992, výsluch odporcu)
31. 07. 1992 - listiny určené na preklad doručované tlmočníkovi
13. 08. 1992 - uznesenie o nariadení prekladu listín (z dôvodu, že pôvodne
ustanovený tlmočník odmietol vykonať preklad pre zdravotné dôvody)
26. 11. 1992 - urgencia tlmočníkovi na predloženie prekladov
16. 12. 1992 - pojednávanie odročené na neurčito (nebolo vrátené dožiadanie
z Talianska)
11. 01. 1992 - urgencia tlmočníkovi
23. 03. 1993 - uznesenie o priznaní tlmočného
30. 03. 1993 - dožiadanie do Talianska (žiadosť o doručenie listín)
07. 06. 1993 - žiadosť na Ministerstvo spravodlivosti SR - urgencia dožiadania
v Taliansku
29. 06. 1993 - pojednávanie odročené na neurčito (nevybavené dožiadanie)
08. 06. 1994 - žiadosť na MS SR o zaslanie správy, resp. stavu dožiadania
13. 06. 1994 - súdu doručené vybavené dožiadanie
17. 08. 1994 - uznesenie o priznaní tlmočného
18. 08. 1994 - stanovený T na 21. 10. 1994
21. 10. 1994 - prejednanie veci, prítomný zástupca odporcu, odročené
na T 19. 12. 1994
09. 11. 1994 - predvolanie svedka

20. 12. 1994 - výzva na zisťovanie údajov
19. 12. 1994 - výsluch svedka, odročené na T 10. 02. 1995
28. 12. 1994 - predvolanie Centra pre medzinárodnú ochranu detí
24. 05. 1995 - stanovený T 26. 06. 1995
26. 06. 1995 - odročené na T 18. 09. 1995 (neúčast' svedka, zástupcu odporcu)
26. 06. 1995 - uznesenie o uložení poriadkovej pokuty svedkyňi
18. 09. 1995 - výsluch svedkov, odročené na neurčito za účelom dožiadania v Taliansku
23. 11. 1995 - žiadosť o vykonanie dôkazu v Taliansku
28. 11. 1995 - uznesenie o nariadení prekladu listín
29. 12. 1995 - uznesenie o priznaní tlmočného
03. 07. 1995 - žiadosť o doručenie písomnosti v cudzine
01. 10. 1996 - žiadosť na MS SR o pomoc pri doručovaní písomnosti
26. 03. 1997 - doručený doklad o vybavení dožiadania 02. 06. 1998 - uznesenie o nariadení prekladu listín
23. 06. 1998 - doručený preklad listín
03. 09. 1998 - informácia o stave dožiadania
23. 09. 1998 - uznesenie o priznaní tlmočného
07. 12. 1998 - uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania (analýza DNA)
09. 03. 1998 - zisťovanie, či bol uhradený preddavok na znalca
30. 03. 1999 - opätovné doručovanie uznesenia matke maloletého
29. 04. 1999 - žiadosť o doručenie zásielky prostredníctvom polície
01. 07. 1999 - opätovná žiadosť o doručenie zásielky cez OO PZ (obvodné oddelenie Policajného zboru, pozn.)
30. 07. 1999 - opätovná žiadosť o doručenie zásielky cez OO PZ, žiadosť o prešetrenie pobytu
22. 11. 1999 - záznam o zložení preddavku na znalca
25. 11. 1999 - uznesenie doručované znalkyni
01. 02. 1999 - uznesenie o priznaní tlmočného
08. 03. 2000 - žiadosť na MS SR o sprostredkovanie doručenia listín do Talianska

20. 02. 2001 - oznámenie na MS SR o skutočnosti, že dožiadanie nebolo súdu doručené

12. 12. 2001 - oznámenie z MS SR o stave dožiadania

02. 07. 2003 - oznámenie z MS SR k stavu dožiadania

07. 04. 2004 - stanovený T 15. 06. 2004

15. 06. 2004 - odročené na ďalší termín T 14. 10. 2004

14. 10. 2004 - nedostavili sa účastníci, odročené na ďalší T 14. 12. 2004

30. 11. 2004 - zrušenie T 14. 12. 2004, určený nový T 15. 02. 2005

15. 02. 2005 - vyhlásený rozsudok

24. 03. 2005 - uznesenie o priznaní tlmočného

24. 03. 2005 - doručovanie dožiadania do Talianska

27. 05. 2005 - odvolanie odporcu voči rozsudku

01. 06. 2005 - odvolanie doručované protistrane

22. 08. 2005 - spis predložený odvolaciemu súdu

14. 11. 2006 - spis vrátený ako predčasne predložený

01. 03. 2006 - dožiadanie do Talianska (doručenie písomností)

18. 06. 2007 - predloženie spisu na odvolací súd

15. 08. 2007 - uznesenie KS BA, ktorým bolo rozsudok zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie

19. 09. 2008 - spis doručený na OS BA II

22. 09. 2008 - doručovanie rozhodnutia účastníkom

19. 01. 2008 - doručovanie prekladu uznesenia odporcovi

10. 03. 2009 - dopyt na Ministerstvo zahraničných vecí

08. 04. 2009 - stanovený T pojednávania 02. 09. 2009

02. 09. 2009 - vyhlásený rozsudok

05. 11. 2009 - doručovanie prekladu rozsudku odporcovi

01. 12. 2009 - odvolanie odporcu voči rozsudku

14. 12. 2009 - doručovanie odvolania na vyjadrenie

10. 03. 2009 - spis predložený odvolaciemu súdu

31. 08. 2010 - rozhodnutie KS BA, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie

28. 09. 2010 - spis vrátený na OS BA II
08. 10. 2010 - doručovanie rozhodnutia účastníkom
11. 01. 2011 - nariadené znalecké dokazovanie (analýza DNA)
18. 04. 2011 - výzva znalcovi
22. 09. 2011 - príkaz na vyplatenie preddavkov znalcovi
06. 09. 2011 - uznesenie o priznaní tlmočného
06. 09. 2011 - žiadosť o vykonanie dôkazu
17. 01. 2011 - doručené vybavené dožiadanie
02. 02. 2012 - oznámenie znalcovi, že odporca sa odmietol podrobiť odberu vzorky DNA a nie je potrebné vypracovať posudok
14. 03. 2012 - uznesenie o priznaní znalečného; preklad listín (uznesenie o priznaní znalečného)
13. 04. 2012 - uznesenie o priznaní tlmočného
30. 10. 2012 - uznesenie o priznaní tlmočného
30. 10. 2012 - žiadosť o vykonanie dožiadania v Taliansku
04. 12. 2012 - vyplatenie preddavku znalcovi dané účtárni na realizáciu
11. 02. 2012 - vybavenie dožiadania
16. 05. 2013 - uznesenie o priznaní tlmočného
17. 05. 2013 - stanovený T 20. 09. 2013
13. 08. 2013 - oznámenie o zmene termínu pojednávania na deň 11. 10. 2013
07. 10. 2013 - uznesenie o priznaní tlmočného
11. 10. 2013 - prejednanie veci, odročené za účelom vyhlásenia rozsudku na deň 30. 10. 2013
30. 10. 2013 - vyhlásený rozsudok
29. 11. 2013 - odvolanie navrhovateľa voči rozsudku.“

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľ zaujal stanovisko podaním (doručeným ústavnému súdu 13. marca 2014), v ktorom okrem iného uviedol:

„Pokiaľ ide o vyjadrenie predsedníčky Okresného súdu Bratislava II sp. zn. Spr. 2003/2014 z 18. 2. 2014 k prijatiu predmetnej sťažnosti poukazujem na to, že aj pri zohľadnení náročnosti dokazovania v konaní pred Okresným súdom Bratislava II pod

sp. zn. 8 C 4/1992, keďže ide o konanie s medzinárodným prvkom, v uvedenom konaní súd koná so značnými zbytočnými prietahmi tak, ako to bolo špecifikované v sťažnosti M. B..“

Obsah súvisiaceho spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení z 18. februára 2014, ktoré ústavný súd považuje za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, a z § 119 ods. 4 OSP, ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, kedy bude konať nové pojednávanie a dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že spory o určenie otcovstva a úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu vo všeobecnosti nie sú po právnej stránke zložité a patria do štandardnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov, avšak na druhej strane možno najmä vzhľadom na nutnosť vykonania znaleckého dokazovania hodnotiť preskúmané konanie ako fakticky zložité (IV. ÚS 244/04, IV. ÚS 41/07, IV. ÚS 63/08). Z hľadiska predmetu konania ústavný súd považoval za nutné

zohľadniť, že ide o vec týkajúcu sa osobného statusu (v čase podania návrhu maloletého dieťaťa), ktorej je potrebné prikladať mimoriadny význam aj z hľadiska zabezpečenia jeho základných životných potrieb a sociálneho štandardu. Určitú mieru skutkovej zložitosti preskúmaného konania ústavný súd pripúšťa taktiež aj vzhľadom na cudzí prvok na strane odporcu.

Konania o určenie otcovstva si vo všeobecnosti vyžadujú postup súdu s osobitnou starostlivosťou (m. m. II. ÚS 33/99, I. ÚS 53/02), preto ani skutková zložitost' nemôže zbaviť okresný súd zodpovednosti za to, že napadnuté konanie nebolo ani po viac ako 22 rokoch jeho trvania právoplatne skončené.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom, podľa ktorého ústavný súd z pohľadu priet'ahov posudzuje priebeh napadnutého konania. Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu nezistil žiadnu skutočnosť, ktorú by v súvislosti s namietanými zbytočnými priet'ahmi v konaní bolo potrebné pripísať na jeho ťarchu, resp. na ťarchu jeho zákonnej zástupkyne, ktorá ho až do nadobudnutia plnoletosti v napadnutom konaní zastupovala.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup okresného súdu.

Jurisdikcia ústavného súdu („*ratione temporis*“) sa vzťahuje na obdobie po 15. februári 1993, teda od nadobudnutia účinnosti zákona o ústavnom súde. Bez zreteľa na vznik právomoci ústavného súdu v rámci posúdenia základnej otázky, či sa vec sťažovateľa prerokovala na okresnom súde v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd už konštantne prihliada aj na dobu, ktorá v konaní uplynula v období do 15. februára 1993 (m. m. IV. ÚS 47/03).

Pokiaľ ide o postup okresného súdu v posudzovanom konaní, ústavný súd prihliadal na § 100 ods. 1 prvú vetu OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Z vykonaných procesných úkonov okresného súdu vyplýva, že jeho postup v prevažnej časti trvania napadnutého konania charakterizovala nečinnosť a v podstatnej miere aj neefektívnosť.

Na uvedenom konštatovaní nič nemení ani skutočnosť, že vzhľadom na cudzí prvok na strane odporcu bolo potrebné vo veľkom počte realizovať úradné preklady relevantných listín a rozhodnutí okresného súdu a následne ich doručovať odporcovi do Talianska, čo malo nepochybne vplyv na predĺženie priebehu napadnutého konania.

Nepochybným dôkazom neefektívnosti postupu okresného súdu v napadnutom konaní je skutočnosť, že Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) dvakrát zrušil meritórne rozhodnutia okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V prvom prípade krajský súd uznesením sp. zn. 9 Co 295/07 z 15. augusta 2008 zrušil rozsudok okresného súdu z 15. februára 2005, keď v odôvodnení okrem iného uviedol:

«V danom prípade celé odôvodnenie v tejto časti je obsiahnuté v jednom odseku, podľa ktorého: „Pri úprave práv a povinnosti rodičov k dieťaťu a to v otázke zverenia dieťaťa do výchovy jedného z rodičov ale i určenia výšky výživného, s poukazom na citované zákonné ustanovenia, zohľadnil prvostupňový súd najmä tú skutočnosť, že odporca sa po celý čas od narodenia dieťaťa žiadnym spôsobom nepodieľal na jeho výžive a starostlivosť o dieťa spočívala výlučne na matke. Do úvahy vzal tiež zárobkové možnosti a schopnosti matky dieťaťa a odôvodnené potreby dieťaťa, s tým, že zárobkové a majetkové pomery odporcu súdu nie sú známe.“ Odvolací súd teda nemohol preskúmať správnosť rozsudku v tejto časti, keď v odôvodnení absentujú konkrétne dôvody, na základe ktorých prvostupňový súd určil výživné od 29. 3. 1991 do 28. 3. 1994 vo výške 10,- /Euro/ mesačne, od 29. 3. 1994 do 31. 8. 1997 vo výške 20,- /Euro/ mesačne, od 1. 9. 1997 vo výške 30,- /Euro/ mesačne, t. j. odôvodnené potreby maloletého dieťaťa, schopnosti, možnosti a celkové majetkové pomery rodičov. Rovnako v odôvodnení napadnutého rozsudku absentuje, akým spôsobom prvostupňový súd určil zaostalé výživné v celkovej výške 5.605,- € /Euro/.

Vzhľadom na vyššie uvedené, keď na zistenie skutkového stavu je potrebné vykonať ďalšie dôkazy, ktoré nemožno vykonať v odvolacom konaní bez priesťahov /§ 213 ods. 2

O. s. p. platného a účinného do 31. 8. 2005/, ako aj vzhľadom na skutočnosť, že rozsudok súdu prvého stupňa je v určitej časti nepreskúmateľný pre nezrozumiteľnosť a pre nedostatok dôvodov, odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zrušil /§ 221 ods. 1 písm. a), c) O. s. p. platného a účinného do 31. 8. 2005/ a vec mu vrátil na ďalšie konanie /§ 221 ods. 2 O. s. p. platného a účinného do 31. 8. 2005/.»

V druhom prípade krajský súd uznesením sp. zn. 9 Co 295/07 z 31. augusta 2010 zrušil rozsudok okresného súdu z 2. septembra 2009, keď v odôvodnení okrem iného uviedol:

„Vzhľadom na vyššie uvedené, keď navrhovateľovi bola odňatá reálna možnosť konať pred súdom, odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil (§ 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 O. s. p.). Vzhľadom na to, že odporca dal súhlas na odobratie vzoriek DNA a to v rámci odvolacieho konania, bude povinnosťou súdu prvého stupňa i zadovážiť znalecký posudok a v zmysle ust. § 54 ods. 2 zák. č. 94/1963 Zb. a zistiť, či otcovstvo odporcu nevyklučujú závažné okolnosti a to vzhľadom na súčasnú vedeckú úroveň analýzy DNA u dieťaťa a jeho predpokladaných rodičov. Ďalej bude úlohou súdu prvého stupňa bude vykonať dokazovanie na zistenie odôvodnených potrieb oprávneného ako aj schopností a možností povinných-rodičov a to najmä výsluchom matky navrhovateľa a oboznámením sa i s jej majetkovými pomermi ako i zárobkami, kto determinujú jej schopnosti a možnosti. Rovnako súd bude povinný prostredníctvom dožiadaného súdu vypočúť na uvedené okolnosti i odporcu. Za týmto účelom prvostupňový súd sformuluje otázky pre dožiadaný súd.

V ďalšom konaní je teda súd prvého stupňa povinný riadiť sa názorom odvolacieho súdu, ktorým je podľa § 226 O. s. p. viazaný. Po doplnení dokazovania v naznačenom smere prvostupňový súd vo veci opätovne rozhodne, keď v rozhodnutí nesmú absentovať dôvody rozhodnutia, rozhodnutie musí byť presvedčivé a preskúmateľné a musí mať všetky náležitosti v zmysle § 157 O. s. p.“

Keďže tak nečinnosť, ako aj neefektívnosť postupu okresného súdu je charakteristickou črtou pre takmer celý priebeh napadnutého konania, ústavný súd nepovažuje vzhľadom na jeho doterajšiu, z ústavného hľadiska neakceptovateľnú dĺžku

za potrebné bližšie vymedzovať obdobia nečinnosti a hodnotiť ďalšie konkrétne procesné úkony okresného súdu.

V tejto súvislosti ústavný súd už vo svojej predchádzajúcej judikatúre vyslovil názor, že z ústavnoprávneho hľadiska je neprijateľné, aby právna neistota v konaní pred všeobecným súdom nebola odstránená ani po uplynutí viac ako 22 rokov od jeho začatia (m. m. napr. IV. ÚS 260/04, IV. ÚS 127/08), keď navyše povaha tohto konania podmieňovala kvalifikovanie zbytočných prietahov v podstatne prísnejšom meradle (m. m. I. ÚS 113/07).

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že namietaným postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 4/1992 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bolo postupom okresného súdu porušené, prikázal mu, aby v záujme zavŕšenia ochrany označených práv vo veci konal bez zbytočných prietahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 100 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti, keď poukázal na to, že účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, pričom napadnuté konanie v tak citlivej veci ako je určenie otcovstva a výživného nebolo právoplatne skončené „*ani po takmer 22 rokoch*“.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 8 C 4/1992, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, najmä to, čo je pre sťažovateľa „v stávke“, ako aj skutočnosť, že posudzované konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 20 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní o jeho sťažnosti advokátkou Mgr. Jitkou Mikušovou. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2012, ktorá bola 781 €.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 130,16 €, t. j. spolu 260,32 €, čo spolu s režijným paušálom 2 x 7,81 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 275,94 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. marca 2014